

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Herfst 2022

Jaargang 32, nummer 4

Van de redactie

Door Frans Hendriks

Dat we Het Schrijvertje met plezier maken wisten jullie al. Ook nu weer was er slechts één redactiebijeenkomst voor nodig om ideeën te ontwikkelen en taken te verdelen. Het is een natuurlijk proces dat tot een resultaat leidt.

Hierbij is het aanleveren van artikelen en andere bijdragen een vloeiend systeem geworden. We hoeven nergens om te zeuren. Daarom weer eens onze lof voor al die mensen die er mede voor zorgen dat we een afwisselend en mooi blad bij de leden in de bus kunnen laten vallen.

In deze uitgave komt een thema dat maatschappelijk stof doet opwaaien naar voren: de stikstofproblematiek. En dat is logisch. Onze voorzitter schrijft er iets over, ikzelf schrijf er een column over en Laur Lennards heeft ervoor gezorgd dat we een artikel over de teruggang van de heivlinder in relatie tot de stikstofdepositie van de Vlinderstichting mochten overnemen. Het is ook niet niks en we kunnen onze ogen er niet voor sluiten.

Maar er is meer te lezen. Onder andere dat ons bestuur

aangevuld wordt met iemand die het secretariaat gaat ‘-bemannen’: Ron de Cock. Fijn dat je erbij komt Ron, je bent nodig. Ron stelt zich in deze uitgave aan ons voor. Verder hoorden we ‘in de wandelgangen’ dat er mogelijk nog meer aanvulling op bestuursniveau aankomt.

Benieuwd zijn we naar de plannen van de Programma-commissie. Dat zullen we kunnen lezen in het winternummer. We weten wel dat het bruist en dat er komend jaar o.a. weer een natuurs cursus georganiseerd gaat worden. Iets om ons op te verheugen.

Namens de redactie wensen ik jullie een prettige herfst en vergeet niet dat als je mee zou willen doen met het geven van inhoud aan dit blad, je welkom bent.

Wij verwachten jullie artikelen en andere bijdragen voor de wintereditie uiterlijk 25 november. Dat lijkt wat vroeg maar het heeft te maken met de drukte bij het printbedrijf en Post.nl voor de Kerstdagen.

Kerstwandeling

Maandag 26 december 2022

Traditionele kerstwandeling

Aanvang: 13:00 uur; duur ca. 3 uur

Startpunt: Uffelse Molen, Uffelsestraat 5, 6012 RM Haler

Gidsen: Hermien Hendriks, Michiel Stemkens, René Horsten

Deelname: IVN-leden en kinderen gratis; niet-leden € 3,-

Vooraf aanmelden via rene.horsten@ivnroermond.nl

Deze middag organiseert IVN Roermond e.o. haar traditionele kerstwandeling.

Dit keer zijn Neeritter en omgeving het decor van de wandeling.

We gaan lekker uitwaaien; startend vanaf de Uffelse Molen maken we een mooie wandeling naar Neeritter, een prachtig dorp met een rijke cultuurhistorie. De wandeling voert langs diverse markante gebouwen.

Het wordt deze middag weer een mooie mix van natuur en cultuur.

We sluiten de wandeling in kerstsfeer af; laat u verrassen.

Goed schoeisel is aanbevolen.

Bestuur IVN Roermond e.o.

Voorzitter Peter Kessing
voorzitter@ivnroermond.nl

Secretaris Ron de Cock
secretariaat@ivnroermond.nl

Penningmeester vacature
penningmeester@ivnroermond.nl

Bestuursleden 2 vacatures

Email: bestuur@ivnroermond.nl

De Uffelse Molen

Van de voorzitter

De bestuursvacatures zijn helaas nog niet allemaal ingevuld. Gelukkig hebben wij Ron de Cock bereid gevonden om als interimbestuurder het secretariaat te bemannen. Wij zoeken nog steeds een penningmeester en twee algemene bestuursleden. De geplande extra Algemene Leden Vergadering (ALV) in het najaar zal wegens het gebrek aan nieuwe bestuursleden doorgeschoven worden naar de reguliere ALV 2023 in het voorjaar. Nogmaals een oproep voor deze vacatures.

De laatste tijd lopen de emoties hoog op rondom de aangekondigde stikstof maatregelen. Het raakt de boeren immers in de kern van hun bestaan. Voor de meeste Nederlanders is stikstof een ver-van-mijn-bed-show. Je hoort er veel over maar wat merk je er als gewoon mens nu van? Dat maakt het lastig. Moeten wij ons als IVN Natuureducatie mengen in deze discussie? Jelle de Jong, directeur van IVN Nederland, zei hierover op de jongstleden gehouden Landelijke Raad het volgende:
"Het zou fijn zijn als mensen veel meer gaan beseffen dat het aanpakken van stikstof eigenlijk gaat over de toekomst van hun kinderen. Daarvoor is veel betere uitleg nodig over de impact van stikstof, maar óók over wat mensen zelf kunnen doen om te helpen. Het gedrag van consumenten is van grote invloed op de stikstof, zowel op de industrie als op de landbouw. Gezonde natuur en landbouw staan niet tegenover elkaar maar kunnen goed samengaan en elkaar versterken, maar dan is wel de steun van een brede groep mensen nodig. Stikstof gaat over de toekomst van onze kinderen. Het is belangrijk dat te beseffen."

Ik kan mij helemaal hierbij aansluiten.

Foto hierboven is een inzending voor de Groene Camera Trofee

Colofon

Nummer 130, september 2022
Voorpagina: Herfsttijloos
Najaarsimpressie
beiden van Frans Hendriks

Redactie:

Frans Hendriks, Laur Lennards,
Frank Heinen, Marieke Michels

Vormgeving:

Frans Hendriks, Marieke Michels

Email:

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Print: Editoo B.V. - www.editoo.nl

Website: www.ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Bankrekening:

NL18RABO 0135 8373 67

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
- Kerstwandeling
- 3 - Van de voorzitter
- 4 - Verzending van
Het Schrijvertje
- 5 - Samoeraiwesp
- 6 - Bouwplan Melickerveld
- 7 - Natuurcafé
- 8 - Klaprozen
- Foto 'Creativiteit'
- 9 - Wegbermplanten
- 10 - Activiteitenkalenders
- 13 - Rondom De Ark
- 15 - Verslag excursie naar
de Meinweg
- 16 - Even voorstellen
- Nieuwe-leden-middag
- 17 - Een mening...
- 18 - De heivlinder houdt niet
van stikstof
- 19 - De afvaltrap - column
- Energietransitie

Onze sponsors vindt u op de
pagina's 4, 10, 11, 12 en 20

Meer informatie over onze afde-
ling en haar activiteiten kunt u ge-
actualiseerd vinden op onze web-
site www.ivnroermond.nl.

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde,
2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en
nog veel meer !

Woensdag, vrijdag, zaterdag open van 11.00 - 17.00
Donderdag open van 14.00 - 17.00 uur

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Doe je mee aan onze
Groene Camera Trofee?

e-mail jouw foto's naar
fotomaster@ivnroermond.nl

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

Verzending van Het Schrijvertje

Vorige maand hebben wij contact gehad met Editoo (het bedrijf dat het printen en verzenden van Het Schrijvertje verzorgt) over het plastic hoesje waarin het verzonden wordt. Wij hebben gevraagd of dat niet zònder kan. Dit ook omdat enkele leden erom vroegen i.v.m. het toenemende milieuprobleem dat wordt veroorzaakt door plastic. Hieronder het antwoord van Editoo.

Bedankt voor uw vraag.

Ik snap goed waar deze vraag vandaan komt en zal het u zo goed mogelijk proberen uit te leggen waarom wij moeten sealen.

Wij sealen omdat het op deze manier de magazines het goedkoopst kunnen aanbieden bij PostNL, zouden wij zonder seal verzenden dan worden de kosten ook veel hoger dan normaal. Ook hebben wij bewust voor sealen gekozen om het drukwerk te beschermen tegen schade, het gebeurt namelijk regelmatig dat boekjes zwaar beschadigd aankomen zonder seal.

De seal om de boekjes heen is van een bio-based materiaal, waardoor het al milieuvriendelijk is. Op dit moment is er ook geen ander alternatief hiervoor.

Dit is de reden waarom sealen bij ons verplicht is, omdat wij een contract met PostNL hierover hebben en het ook scheelt in de kosten voor het verzenden. Plus het zorgt ervoor dat de boekjes netjes op de locatie aankomen.

Mocht u toch nog vragen hebben, dan hoor ik dit natuurlijk graag.

Een zonnige middag gewenst.

Met vriendelijke groet,
Suzanne Otten, Editoo B.V.

Op zoek naar de samoeraisluiwesp

Door Frank Heinen

Sinds enkele jaren komt in Nederland de bruingemarmerde schildwants (*Halyomorpha halys*) voor. De klimaatverandering helpt deze invasieve, vanuit Oost-Europa oprukkende soort een handje. Warme temperaturen in de zomer zorgen namelijk voor een goede voortplanting en snelle ontwikkeling van de eitjes en larven. Omdat deze wants veel schade kan veroorzaken aan fruitgewassen, doet de Wageningen Universiteit (WUR) onderzoek naar de verspreiding, levenswijze en bestrijding van de soort.

Biologische bestrijder

In het oorspronkelijke verspreidingsgebied van de bruingemarmerde schildwants heeft het beestje een belangrijke vijand die fungeert als een effectieve biologische bestrijder: de samoeraisluiwesp (*Trissolcus japonicus*). Het is goed mogelijk dat deze, betrekkelijk kleine sluiwesp ook al in ons land is gearriveerd en dus uitkomst kan bieden bij het bestrijden van de exotische wants. Ook inheemse sluiwespsoorten kunnen wellicht een rol van betekenis spelen bij de natuurlijke bestrijding van de bruingemarmerde schildwants.

CC BY-SA 4.0

Zoeken naar geparasiteerde eieren

De samoeraisluiwesp parasiteert de eieren van de bruingemarmerde schildwants, maar bijvoorbeeld ook de eitjes van andere schildwantsen zoals de groene en grauwe schildwants. Omdat de sluiwespen zelf maar een goeie twee millimeter groot en dus lastig op te sporen zijn, concentreren onderzoekers zich vooral op het zoeken naar geparasiteerde wantseneitjes. Die kleuren donker en zien er duidelijk anders uit dan gezonde eitjes. Het ei van de sluiwesp komt in het ei van de schildwants uit. De larve van de sluiwesp eet tijdens haar ontwikkeling de voedingsstoffen van het schildwantsei op. Aan het eind van de ontwikkeling verpopt de wesp zich in de leeggevreten schil van het ei.

Door in heel Nederland op zoek te gaan naar dit soort eipakketten en vervolgens de sluiwespen gecontroleerd uit

Foto Karin Winkler

te laten komen, kunnen onderzoekers zicht krijgen op de soorten die hier van nature voorkomen of die inmiddels van elders gekomen zijn. Dit is een belangrijke eerste stap op weg naar biologische beheersing van de bruingemarmerde schildwants.

Meehelpen

Bij het zoeken naar geparasiteerde eitjes en samoeraisluiwespen kan de WUR de hulp van geïnteresseerde natuurliefhebbers prima gebruiken. Je kunt dus zelf ook je steentje bijdragen aan dit verspreidingsonderzoek. In principe kun je overal zoeken waar zich bomen of struiken bevinden. De groene en grauwe schildwants leggen hun eitjes vaak op bomen en struiken als es, Spaanse aak, trompetboom of diverse Paulownia-soorten. Geparasiteerde eitjes van groene en grijze schildwantsen zijn ook een goede indicator voor de aanwezigheid van de samoeraisluiwesp.

Heb je geparasiteerde eitjes gevonden? Doe ze dan voorzichtig in een doosje en stuur ze naar het volgende adres:

Karin Winkler

WUR Open Teelten - Fruit

Postbus 200

6670 AE Randwijk

Dit artikel is tot stand gekomen in samenwerking met Wageningen University & Research (WUR).

CC BY-SA 4.0

Nieuwe poging realisering bouwplan Melickerveld Roermond

Door Peter Schouten

De gemeente Roermond heeft besloten het bouwplan 'Melickerveld' weer op te pakken en in procedure te brengen. Het betreft hier een in 2019 door de Raad van State vernietigd bestemmingplan. Het gebied is onveranderd. Het plangebied wordt begrensd door de N293 (Oosttangent Zuid), de Heinsbergerweg en de Ratommerweg. Aan de noordkant sluit het uitbreidingsplan aan op de begraafplaats Tussen de Bergen en de bestaande bebouwing aan de Dirksbergerweg. Wel is i.p.v. de eerder voorgenomen woningbouwontwikkeling door Leigraaf Midden-Limburg B.V. (hierna: LML) een nieuw stedenbouwkundig en landschappelijk raamwerk ontwikkeld ten behoeve van de realisatie van een buitenstedelijk woongebied (Melickerveld) voor maximaal 468 woningen.

Wat zondermeer zal meespelen bij het besluit hiertoe door de gemeente Roermond is de dreiging van ontwikkelaar LML om met een fikse claim te komen als Roermond niet wil meewerken aan een nieuwe poging om de realisatie van het project alsnog van de grond te krijgen. De eerdere overeenkomst met LML zou aangeven dat in geval van vernietiging van het bestemmingsplan plaanpassing moet worden onderzocht.

Hieronder ligging plangebied op luchtfoto (bron planviewer)

Het inrichtingsplan van LML voor de nieuwe wijk gaat uit van 'een natuurinclusieve wijk' met veel aandacht voor de natuur. Het groen raamwerk van LML verwacht dat te realiseren door bestaande karakteristieke elementen als steile begroeide wallen en holle paden in te passen en het toevoegen van veel nieuwe bomen, heesters en een groene vallei. Zo moet ruimte geschapen worden voor flora en - fauna.

Volgens LML zullen de bestaande kwaliteiten van het landschap behouden blijven. Bos, houtwallen, holle landweggetjes en het reliëf vormen de ingrediënten voor dit stedenbouwkundig plan. Er zullen honderden meters hagen en bosschages en flinke groenstroken aangeplant worden. Het leefgebied van de das zou gecompenseerd worden. Een vallei met natte laagtes moet zorgen voor klimaatbestendig waterbeheer. Hoe men denkt dit hiermee te realiseren is voor mij alles behalve duidelijk.

Het eerste concept van het 'Raamwerk Melickerveld' is op basis van voortschrijdend inzicht alsmede naar aanleiding van een gehouden omgevingsdialoog aangepast. LML geeft aan dat het gebied vanuit stedenbouwkundig perspectief is opgebouwd uit meerdere deelgebieden. Het belangrijkste landschappelijk deelgebied betreft een centrale

groenzone 'De Vallei', een laag centraal gelegen open landschap. Deze Vallei moet de hoger gelegen bosstruc-tuur en de Roer verbinden. Er zou zo een ecologische ver-binding ontstaan met speciale aandacht voor flora en fauna en tevens een aantrekkelijke route voor wandelaars. *Hiernaast het huidige schetsvoorstel stedenbouwkundig raam-werk (bron: Buro Lubbers)*

Een groot aantal omwonenden, natuurorganisaties en de Milieufederatie Limburg zijn fel gekant tegen de plannen. Zo vragen ze zich af of de terminologie als 'natuurinclu-sief bouwen' de lading wel dekt. Het lijkt een misleidende term en gevreesd wordt juist voor het verdwijnen van na-tuur. Zijn de nieuwe bewoners bereid de oude bewoners, zoals de das, in hun tuinen en omgeving te dulden? Het gebied is een geologisch uitermate interessant gebied. De huidige openheid doet daar recht aan. Ondanks of misschien wel mede door de natuurinclusieve inpassing, zal het karakter van het gebied worden aangetast. Ook op het gebied van duurzaamheid, levensloopbesten-dig bouwen, infrastructuur en energie worden kantteke-ningen geplaatst.

De bezwaarmakers pleiten er voor dit gebied te vrijwaren van bebouwing.

Kom je ook (weer) naar ons Natuurcafé?

op vrijdagavond 7 oktober start een nieuw seizoen

-elke eerste vrijdag van de maand, van oktober t/m maart -

De basis blijft: ruimte voor informele ontmoetingen, gesprek en gezelligheid. Daarnaast zullen we als vanouds korte presentaties voorbereiden met hulp van derden. Iedere maand verrassingen, vaak aansluitend bij de actua-liteit en/of het seizoen. Met foto's van leden, waar zijn de Kraanvogels? Herfst en meer...

Ben je er (weer) bij? Graag tot ziens in de Panoramazaal van Bezoekerscentrum Leudal. We organiseren dit samen met Groen Hart Leudal. Alle leden, vrijwilligers en ook de gebruikers van het bezoekerscentrum zijn van harte welkom! Bij...

ons Natuurcafé, elke eerste vrijdag van de maanden oktober tot en met maart

1e vrijdag 7 oktober 2022, inloop vanaf 19.30 uur (2e vrijdag 4 november, 3e vrijdag 2 december)
Bezoekerscentrum Leudal, Roggelseweg 58, 6081 NP Haelen - in de Panoramazaal

Klaprozen

Door Hermien Hendriks

Naar aanleiding van onze inventarisatie op Landgoed Rozendaal heb ik wat weetjes over klaprozen opgezocht.

- Van oorsprong komen klaprozen voor in het Middellandse Zeegebied. Ze zijn hier ooit beland met het transport van granen. Op de standaardlijst van de Nederlandse flora staan drie soorten: grote klaproos, bleke klaproos en ruige klaproos. Er zijn ook nog nieuwkomers: de oosterse klaproos en de reuzenklaproos. En dan is er nog de slaapbol. Aardig weetje is dat het zaad van de slaapbol soms wordt gebruikt bij het bakken van brood en beter bekend staat als maanzaad.
- Klaprozen verspreiden hun zaad via de wind. Per bloem circa 100 tot 150 zaadjes. Ze verstrooien het op een slimme manier: de zaadjes zitten opgesloten in een vruchtdoosje dat op een lange steel staat. Daarbovenop zit een soort afdakje dat omhoog gaat als het zaad rijp is. Via kleine openingen strooit de klaproos (vergelijk het met een zoutvaatje) elke keer wat zaadjes.
- Klaprozen zijn eenjarigen. De bloem bestaat uit twee harige kelkbladeren die afvallen wanneer de bloem zich openvouwt. Als de bloem is bestoven vallen de rode kroonblaadjes af. Het vruchtbeginsel groeit vervolgens uit tot een vruchtdoosje.
- Het zaad kan tientallen jaren in de bodem zitten zonder aan kiemkracht te verliezen. Wordt de bodem omgewoeld, dan grijpt het zijn kans.
- De klaproos gedijt goed tussen de graansoort rogge. Rogge wordt gezaaid in oktober en geoogst in de

Foto: Els Henrichs

zomer. Wilde akkerplanten, zoals de klaproos, voelen zich hierin thuis.

- Klaprozen produceren alleen stuifmeel, geen nectar.
- Voor veel planten is het uitvouwen en uitgevouwen houden van bloembladen een flinke inspanning. Planten doen dat door ze vol te pompen met water. De waterdruk die daarvoor nodig is, produceert de plant in zijn wortels. Als het extreem droog is kunnen klaprozen die waterdruk niet handhaven.

Creativiteit

Door Yves Monod de Froideville

Lang geleden, nog in het analoge tijdperk, wilde ik beter leren fotograferen. Omdat de cursussen in Nederland er prijzig waren kwam ik terecht op de kunstacademie in Hasselt (België). In België was onderwijs immers gratis. Tijdens deze opleiding, die ik in de weekenden en de avonden heb gevolgd, werd niet alleen aandacht besteed aan het fotograferen maar vooral ook aan kunst en creativiteit in het algemeen. Na de opleiding goed afgesloten te hebben is mijn creativiteit naar de achtergrond verdronken. We zijn inmiddels ruim 20 jaren verder en in de loop van de jaren werd duidelijk dat mijn interesse vooral lag bij de natuurfotografie en minder in, zeg maar, het studiowerk. Inmiddels zitten we natuurlijk in het digitale tijdperk, is fotografie veel laagdrempeliger geworden en is de leercurve veel stijler dan vroeger het geval was. Je ziet nu direct resultaat op je scherm terwijl je vroeger moest wachten totdat het filmpje ontwikkeld en de foto's afgedrukt waren.

Omdat fotografie toch wel een grote hobby was en ik een soort van natuurfotoclub miste, heb ik met een aantal mede-enthousiastelingen binnen IVN Roermond e.o. de fotowerkgroep opgericht. In die hoedanigheid gaan we eens in de 7 à 8 weken samen op pad om een paar uurtjes

te fotograferen. Meestal doen we dit aan de hand van een thema. Dit kan van alles zijn, van een bepaalde diersoort (boomkijkers) tot een abstracter thema als spiegeling. Maar, ook tot mijn eigen verassing, blijkt mijn creativiteit ook langzaam gereactiveerd te worden. Als we met een tiental mensen op een relatief klein gebiedje staan te fo-

tograferen, merk ik dat ik toch ga proberen mezelf te onderscheiden. Iets verder te denken. Daar is ook tijd voor want we fotograferen natuurlijk op een postzegel. Dus de wandelafstanden zijn niet groot. In de corona-tijd zijn we ook met zoom-sessie begonnen, waar we nu de gemaakte foto's bespreken. Tijdens deze sessies merk ik dat ik lang niet de enige ben die creatief bezig is. Allemaal willen we ons onderscheiden. Natuurfotografie en creativiteit blij-

ken erg goed samen te gaan. Ook de zoom-sessies dragen hier aan bij doordat je ook te zien krijgt wat andere mensen met hetzelfde thema hebben gedaan. En natuurlijk omdat er op een positieve manier commentaar gegeven kan worden. Ons doel is dan ook dat iedereen betere foto's gaat maken. Natuurlijk valt over smaak niet te twisten maar het brengt wel erg leuke en interessante discussies teweeg.

Wegbermplanten in en rondom het Leudal - Rapunzelklokje

Door Phlip Bossenbroek m.m.v. Hermien Hendrikx, Joost Geraets en René Horsten

In 2020 zijn IVN-afdeling Roermond e.o. en Studiegroep Leudal aan de slag gegaan om samen met de gemeente Leudal en andere wegbeheerders het wegbermbeheer in de gemeente natuurvriendelijker te maken. Uiteindelijk hopen we dat er meer prachtig bloeiende bonte bermen zullen gaan ontstaan in plaats van de vele saaie, grazige maar levensarme wegbermen van nu. De meest opvallende soorten worden in een reeks korte artikelen voorgesteld. In deze aflevering is het rapunzelklokje aan de beurt.

Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*), ook wel repelsteeltje of klokjesbloem genoemd, is één van de mooiste

bermplanten. Ze is tot 50 cm hoog, heeft rechtopstaande pluimen met lichtlila tot lichtblauwe klokvormige en iets ingesneden bloemen. De zwak geribde, licht behaarde stengel is gevuld met merg en wat melksap. De bladeren zijn langwerpig en hebben een gekartelde of getande rand. De plant is twee- tot meerjarig. In het eerste jaar wordt een rozet gevormd en in het jaar daarna pas de stengel met bloemen. Ze bloeit vanaf mei tot en met augustus. Bestuiving vindt plaats door bijen en hommels, maar zaadverspreiding vooral door wind en water.

Groeiplaats en verspreiding

Ze houdt van open en zonnige, iets vochtige en kalkhoudende grazige groeiplaatsen, zoals bij dijkhellingsen, bosranden, heggen en spoorwegen. In en rond het Leudal is de soort zeldzaam. Het mooiste is ze te zien langs de Sterrebosweg en Molenweg in Neer en een kleine groeiplaats Aan de Watermolen in Heythuysen. Landelijk is de soort vrij zeldzaam en staat ze zelfs op de Rode Lijst. Het zwaartepunt van haar voorkomen ligt in het oostelijke rivierengebied en Zuid-Limburg.

Maaibeheer en biodiversiteit

De groeiplaats van de soort is niet gediend met een voorjaarsmaaibeurt. Dan wordt de stengel afgemaaid en moet de plant noodgedwongen alsnog nieuwe stengels gaan vormen. Maaien na de bloei, dus in het najaar, is daarom beter voor instandhouding en uitbreiding van de soort. De plant biedt voedsel aan veel diersoorten: aan mieren en wespen en vooral aan bijen zoals de klokjesdikpoot, grote en Kleine klokjesbij en tweekleurige zandbij. Maar ook aan de rupsen van de morgenroodbladroller. Bovendien is ze een waardplant voor de perzikkruid-uil.

Medicinale eigenschappen

De plant staat al eeuwenlang bekend om zijn medicinale waarde en voedselkwaliteit: de raapvormige wortel is goed eetbaar, smaakt wat naar radijs en is zoet en zacht. Ze werd, samen met de bladeren, gebruikt als rauwkostgroente en voorgeschreven door medici. Ook de bloemen zijn eetbaar mits gedroogd en gesuikerd. Rapunzelklokje stond ook in de middeleeuwen goed bekend en wordt in die tijd beschreven als wilde raap of hals-cruyt. De plant heeft dus ongekennde eigenschappen, draagt sterk bij aan biodiversiteitsherstel en is bovendien een sieraad voor onze wegbermen.

Foto: Hans Smulders

Activiteitenkalenders oktober - december 2022

LET OP: Alle activiteiten onder voorbehoud! Kijk op de website www.ivnroermond.nl voor actuele gegevens.

Jaarprogramma algemeen

Zaterdag 1 oktober

Excursie 'een kijkje in stadspark De Karthuis'
Aanvang: 10 uur, duur 1 uur
Startpunt: ingang Stadspark, Voogdijstraat, Roermond
Gids: Marion Buurman

Zondag 9 oktober

'Wat krioelt er in het water'
van 10 uur tot 14 uur
Plaats: Wijkgebouw Tegelarijveld,
Scheep van Hertefeltstraat 26A, Roermond
Contactpersoon: Ron van Pol

Zondag 16 oktober

Paddenstoelenexcursie
Aanvang: 10.00 uur
Startpunt: Hotel St. Ludwig, Station 22, Vloderp
Gids: Hermien Hendriks

Zondag 16 oktober

Wandeling voor blinden en slechtzienden
Aanvang: 14.00 uur
Startpunt: Brasserie de Boshut, Meinweg 2, Herkenbosch

Woensdag 9 november

Meer weten over de energietransitie?
Speel het We-energy spel!
Aanvang: 19.30 uur
Plaats: Wijkgebouw Tegelarijveld,
Scheep van Hertefeltstraat 26A, Roermond
Begeleiders: Janne Opmeer, Floris Mokveld
en Nettie Sleutels
Vooraf aanmelden verplicht via janne.opmeer@hetnet.nl

Dinsdag 22 november

Varia-avond
Deze activiteit vervalt i.v.m. de start
van het Natuurcafé (elke eerste
vrijdag van de maand).

Maandag 26 december

Traditionele kerstwandeling
Aanvang: 13.00 uur
Startpunt: Uffelse Molen, Uffelsestraat 5, Haler
Gidsen: Hermien Hendriks, Michiel Stemkens
en René Horsten

ZAAL ***'t LEUKE*** CAFÉ

Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden
www.leukebeegden.nl

Uw adres voor:

- Verenigingen
- Vergaderingen / bijeenkomsten
- Voorlichting / werving / opleiding
- Cursussen
- Recepties
- Koffietafels
- Bruiloften
- Feesten & partijen

De Speurneuzen

**Zaterdagen 8 oktober en 12 november
van 13.30 uur tot 16.15 uur**

Plaats: café-restaurant De Busjop, Busschopsweg 9,
6093 AA Heythuysen. Tel. 0475-491139.

Vooraf aanmelden voor niet-leden verplicht:
speurneuzen@ivnroermond.nl

Plantenwerkgroep

Zaterdag 8 oktober

Leudal

Paddenstoelen

9.00 uur, Parkeerplaats Staatsbosbeheer,
Roggelseweg 58, 6081 NP Haalen

Zaterdag 19 november

Park Hattem Roermond

9.00 uur Kasteeltje Hattem

Maastrichterweg 31,

6041 NZ Roermond

Zaterdag 17 december

Binnenles coniferen

9.00 uur, Bezoekerscentrum Leudal

Parkeren: Parkeerplaats Staatsbosbeheer

Roggelseweg 58, 6081 NP Haelen

Neem zelf takken mee.

Fotowerkgroep

Zaterdag 15 oktober, zondag 27 november

Ruim voor de fotosessies ontvangen de leden van de fotogroep informatie over plaats van samenkomst en het fotografisch onderwerp waar aandacht aan wordt geschonken.

Hebt u interesse om een keer aan te sluiten? Dat kan.

Stuur een mailtje naar: fotowerkgroep@ivnroermond.nl.

U ontvangt dan de nodige informatie.

Vogelwerkgroep

Zondag 2 oktober

Vlodrop Station, Vlodrop

8.00 uur Wandelparkeerplaats Vlodrop Station

Zondag 6 november

Elmpterbruch DE

8.30 uur Parkeerplaats 'Fishverkauf Kamerickshof'

Zondag 4 december

Windraak/Kollenberg, Windraak

9.00 uur Parkeerplaats Wanenberg, Botkuilweg

Munstergeleen

DE BUSJOP

eten en genieten

Reserveer via info@debusjop.nl of 0475-491139

Vraag naar de voorwaarden

HIGH FIVE

Naast het welbekende High Tea concept bieden wij nog vier extra varianten aan: High Beer, High Wine, High Kids en High Bob. Voor ieder wat wils en daarom kan deze High Five per gezelschap gecombineerd genuttigd worden.

Een avond als een echte VIP
behandeld worden? Dat kan!

Laat u gratis ophalen en thuisbrengen door
onze LimoBob Service.

**Een fijn vast gegeven:
ledere zondag**

(Zonig, stralend, ... ongeacht het weer!)

**live muziek
vanaf 14.00 uur!**

Verwenbon

Met deze Verwenbon zit u uit! geniet
het culinaire plezier bij waar u het lekkerst vindt.
college's en zakenrelaties, niet bij een feestje.

janWelters

autoservice

APK Keuringstation
Moderne diagnose apparatuur
Grote- en kleine beurten
Onderhoudsbeurten alle merken
auto's en lichte bedrijfswagens

Schadereparatie en expertises
Ruit reparatie en vervanging
Bandenservice, alle merken
Opslag banden
Aircospecialist reinigen en diagnose

Edisonweg 5a - 6101 XJ Echt - Tel: 0475 48 13 65
www.autoservicejanwelters.nl
www.facebook.com/autoservicejanwelters

**Together
for a better life**

wepa.eu/nl

WEPA Nederland B.V.
Boutestraat 125
NL 6071 JR Swalmen

wepa

**De nieuwe
Volvo C40 Recharge**
100% elektrisch. 0% leder.

Maak kennis met de vernieuwde Volvo C40 Recharge.
Met ongeëvenaarde strakke lijnen, de meest geavanceerde technologie en een volledig elektrische aandrijving, ontworpen om u en de wereld waar u wilt leven te beschermen. Ervaar het comfort van een levendig interieur vol slimme voorzieningen, waaronder Google-services.
De kracht en souplesse van 100% elektrisch rijden met een maximaal bereik van 438 km. Puur rijden, zonder uitstoot.

VOLVO C40 RECHARGE VANAF €47.495
LEASE ZAKELIJK VANAF €649 P.M. | AUTO-ABONNEMENT VANAF €708 P.M.
ERVAAR HEM NU BIJ VOLVO RUTTEN OF BIJ OP AUTOBEDRIJFRUTTEN.NL

VOLVO

VOLVO | Rutten

Volvo Rutten Venlo
Wittevenweg 28
0477-3361850

Volvo Rutten Breda
Fuhrenhofweg 22
0485-940709

Volvo Rutten Borneo
Lindendreef 2
0485-942522

Foto Rooijmans
www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

Al jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski product.

Een product dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "Swarovision" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een product waarop met een gerust hart 10 jaar garantie wordt gegeven.

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCB II, TLS-APO en iPhone adapter gaat de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE voor u open.

Met gemak haalt u het moeizaam te benaderen dier 40...50...60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk!

"Met 35 jaar ervaring in fotografie kunnen wij uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn."

SWAROVSKI OPTIK

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 30 kijkers en telescopen.

Rondom De Ark, Roermond

Door Leo Koster

Op vrijdag 12 augustus 2022 werd een kennis van mij overgebracht naar De Ark, een centrum voor palliatieve terminale zorg, gelegen aan de Heinsbergerweg te Roermond. Na vier dagen besluit ik hem op te zoeken. Vanuit Maasniel fiets ik langs de uit de 14e eeuw daterende De Thooren aan de Eiermarkt. Van 1480 tot de 17e eeuw heette het Meersenshof en rond 1710 Hertevelds Huysken. Het werd in 1604 op bevel van commandant Simon Antunes door soldaten uit een Spaans regiment tijdens de 80-jarige oorlog in brand gestoken. Hierbij viel één dode, de grootmoeder van kasteelheer Jacob van Hertefeldt. De hoogbejaarde vrouw kwam niet om in de vlammen maar door een sprong uit het raampje van een traptorentje en maakte daarbij een harde, fatale landing.

Huize De Thoren, Maasniel

Aan het Gebroek, tegen een zijmuur van huisnummer 110 en moeilijk te zien, staat de tekst "Rund en Varkensslagerij". Verder aan het Gebroek een kapel uit 1880. Het is een neogotische kapel, een zogenoemde aandachtskapel. Volgens de informatie behoort ze tot de laatste gaven restanten van de vroegere agrarische nederzetting Gebroek. De kapel heeft een spitsboogvormige voorgevel en de topgevel is voorzien van een betonnen kruis. Binnenin een houten reliëf van de Heilige Familie en het opschrift "Sint Jozef zorg". Jammer dat er zo'n dicht traliwerk voor zit. Deze kapel ligt bij Lintjenshof. Tegen de zijgevel zijn muurankers zichtbaar die het jaartal 1769 weergeven.

Verder via de Bredeweg, vroeger genaamd Breyweg en mogelijk van Romeinse oorsprong. Verderop kom ik op de Scheidingsweg. Dit was tot 1-1-1939 de gemeentegrens aan tussen Roermond en Melick-Herkenbosch. Vóór 1795 scheidde deze weg de hertogdommen Gelre en Gulik. Via de Heinsbergerweg fiets ik langs de doodlopende Slousweg. De familie Heldens heeft aan deze weg vanaf midden 19e eeuw vier generaties lang stroop gemaakt (van september tot februari) uit appels, peren en suikerbieten. In 1936 werd de oude stroopfabriek vervangen voor een nieuwere die tot in 1965 dienstdeed. De stroopers die in de fabriek stonden waren uit 1861 en 1872. De bij de stroopfabriek horende schoorsteen werd in 2003 gesloopt voor de aanleg van de 2.4 km lange Roerdaltunnel. Aan de Heinsbergerweg heeft mijn kosthuis gestaan. Ook dit is gesloopt voor de Roerdaltunnel.

Mijn "foetelfiets" krijgt een plaatsje bij De Ark. Onlangs is De Ark geheel gerenoveerd. De veertien eenpersoonskamers hebben een fraai uitzicht op een lager gelegen vijver. Op een prikbord in de kamer van mijn kennis hangt een fraaie tekening van zijn kleindochter. Omdat mijn kennis verzorgd moet worden, neem ik even plaats in een gezamenlijke ruimte, word ik van koffie voorzien en maak een praatje met enkele bewoners. Iemand loopt er rond met een parkiet op zijn schouder en enkele dames schillen aardappels. De Ark beschikt ook over een stilteruimte waarin twee fraaie houten beelden op de grond staan. Dan mag ik even naar mijn kennis. Vanuit zijn kamer zicht op een vogelvoederplaats. Zowel pimpel- als koolmezen weten het aanbod te waarderen.

Na mijn korte bezoek besluit ik even een wandeling rondom De Ark te maken. Via het wandelpad Schapendal wandel ik langs oude eiken en beuken. Een bord; "In verband met het coronavirus is dit pad alleen opengesteld voor bewoners en medewerkers van De Ark". Ik hoor de boomklever en de winterkoning. De bodem is bezaaid met eikels. Een zichtbaar tanende beuk is aangetast door bruinkleurige zwammen. Links van het pad een gesloten ijzeren poort die naar het kasteel Schöndeln leidt. Voor de bouw van het nieuwe kasteel Schöndeln gaf Burggraaf Charles Van Aefferden in 1893 opdracht aan de

Roermondse architect Bertrams om op de hoogste top van het landgoed een nieuw kasteel te bouwen, welk op 26 juli 1894 door de familie als woonhuis in gebruik werd genomen.

Het kasteel is in klassiek romantische stijl opgetrokken in baksteen met hardstenen gevelbanden, met initialenankers van zowel de burggraaf als zijn echtgenote, het indrukwekkende familiewapen, het jaartal 1893, de neoklassieke toren met de naam van het kasteel.

Alsmede de in kasteelstijl opgetrokken hondenhokken: tegen de buitenmuur zijn twee grote, witte hondekoppen aangebracht. In 1926 wordt het landgoed overgenomen door de patersorde der camillianen.

Rode bessen schitteren aan de Gelderse roos. Ik wandel langs een vijver die geheel bedekt is met een groen tapijt van algen en kroos. Te zien zijn een enkel waterhoen, wilde eenden en een blauwe reiger. Op omgevallen bomen zitten schildpadden. Langs de rand van de vijver bloeien de kattenstaarten. Een ijsvogel kondigt al roepend zijn

komt aan en gaat op een dood takje van een omgeknaagde boom zitten. Deze vis- en waterinsecten etende vogel die op zicht jaagt heeft hier pech; door het groene 'tapijt' is niets te zien. Omgevallen bomen duiden op de aanwezigheid van bevers. Ik heb geen nieuwe knaagsporen gezien maar wel zie ik aan de overkant van de vijver een takkenburcht van het dier.

Ik kom bij een overdekt houten kruisbeeld met corpus en INRI. Aan de voet een bosje nebloemen. Tegen een dode berk zoekt een grote bonte specht naar wat eetbaars.

Bij een andere vijver zie ik oude knaagsporen van bevers. Op het pad vind ik een aparte gal aan een lang gesteelde eikel. Volgens het gallenboek van Docters van Leeuwen zijn gallen "abnormale uitgroeiingen op planten die onder invloed van andere organismen zijn ontstaan." Het is de knoppergal, een gal tussen eikel en het napje. De veroorzaker is een kleine, onopvallende galwesp van een paar millimeter groot met een donkerbruin tot zwart glimmend lijfje, gelige pootjes en antennen. Het is de knoppergalwesp, *Andricus quercuscalicis*. Het vinden van een knoppergal duidt op de aanwezigheid van de moseik. Deze knoppergalwesp kent twee generaties; een agame generatie met alleen vrouwelijke wespen en een bigame generatie van wijfjes en mannetjes. Aan de moseik komen eikels

met een 'stekelig' jasje. In de gallen zitten zowel mannelijke als vrouwelijke diertjes die zich ontwikkelen in de mannelijke katjes van de moseik. Zonder moseik geen knoppergallen op de zomereik waaruit enkel vrouwelijke galwespen kruipen die zich ongeslachtelijk kunnen voortplanten. Volgens mijn Veldgids Plantengallen van Roelof Jan Koops wordt dit gastheerwisseling genoemd. De vrouwelijke galwesp komt in de lente, via een opening in de punt van de gal, naar buiten. De moseik heb ik niet kunnen vinden. Een zomereik heeft gesteelde eikels en een wintereik heeft zittende eikels, dat wil zeggen bijna geen steeltje.

Langs een vijver verder kom ik bij houten pallets en afzetlint. Deze pallets markeren open plekken waar de bever ondergrondse holen heeft gegraven en die ingestort zijn. Links van een stenen trap groeit een grote stalkaars. Als ik halverwege de trap op ben zie ik rechts een grote en goed belopen dassenburcht. Een dassenwissel doorkruist het pad.

Ik kom bij de kaarsenkapel Camillus, een plek voor rust of troost. De opening van deze fraaie kapel vond plaats op 14 juli 2021. In de ronde kapel zijn ramen opgenomen van verdwenen kerkruimtes van het voormalige verzorgingstehuis Roerderhof op het terrein van Camillus. De prachtige kapel is voorzien van glas-in-lood van glazenier Daan Wildschut en 6 uitbeeldingen en teksten van Psalm 23 te weten;

"Mijn herder is de Heer, het zal mij nooit aan iets ontbreken".

"Ik kom weer tot leven, dan trekken wij verder, vertrouwde wegen, Hij voor mij uit. Want God is zijn naam".

"Al moet ik het duister in van de dood, ik ben niet bang, want U bent toch bij me, onder Uw hoede durf ik het aan".

"Overal komen geluk en genade mij tegemoet, mijn leven lang. En altijd kom ik terug in het huis van de Heer, tot in lengte van dagen". "Hij brengt mij in een oase van groen, daar strek ik mij uit aan de rand van het water, daar is het goed rusten". "Gij nodigt mij aan Uw eigen tafel, en allen die tegen mij zijn moeten het aanzien: dat Gij mij bedient, dat Gij mij zalft, mijn huid en mijn haren, dat Gij mijn beker vult tot de rand".

Wat een kort bezoek toch tot een aangenaam fietstochtje en wandeling kan leiden.

Excursie “Reptielen en natuurherstel De Meinweg” meer dan geslaagd

Door Paul Monod de Froideville

Op 9 juli om 10.00u. stonden we met een groep van 30 personen, waaronder 5 kinderen, op de parkeerplaats van Venhof paraat, in afwachting van wat de komende uren ons zouden brengen. We zaten even in spanning want Frank Heinen, de gids van vandaag, was er nog niet. Even billenknippen dus. Een telefoontje leerde ons dat hij al lang onderweg was! Blijkt dat hij nog even op verkenning was geweest in het door ons te bezoeken gebied. Over toewijding gesproken. Ondertussen maken we kennis met een klein vliegend hert dat door een jonge deelnemer was meegenomen. Nadat iedereen het beestje goed had bekeken werd hij/zij vrijgelaten op een geschikte plek in de buurt. Mooi dat jonge mensen genieten van wat de natuur ons biedt en dit willen delen.

Nadat Frank zijn fiets had geparkeerd een kort welkomstwoordje, waarin werd gememoreerd dat we er erg blij mee waren dat Frank bereid was om Ton Lenders te vervangen; zowaar geen gemakkelijke opgave.

Gelukkig was Frank de rust zelve en loodste hij ons naar enkele fantastische waarnemingen en een bijzondere morgen. Al gauw kwam de eerste verrassing. Frank wilde de kuiltjes van de mierenleeuw aan de rand van het zandpad laten zien, toen daar zomaar een gladde slang tevoorschijn kwam. Met zijn slangenervaring had Frank hem al snel te pakken zodat we hem allemaal goed konden bekijken. De gladde slang heeft door zijn ongekielde schubben

een glad uiterlijk. Hij wordt nogal eens verward met de adder. Frank legt ons uit dat het verschil zit in de ronde pupil, de duidelijk slankere bouw en de streeptekening in plaats van de zigzagtekening bij de adder. Het is best een groot exemplaar. Ik schat hem zo'n 45 cm. Als Frank hem weer vrij laat is hij weer vlug verdwenen langs de opstaande rand van het pad.

Even later volgt de volgende ontdekking. Een zandhagedis, ook wel heidehagedis genoemd. Een levendbarende hagedis met een kleine smalle kop, die met staart ongeveer 16 cm groot kan worden. Wij zien hier een klein exemplaar. Leuk dat sommige kinderen er zichtbaar plezier in hadden om dit kleine diertje aan te raken en te voelen hoe de huid was. Spannend, dat wel.

De tijd dringt en Frank wil ons per se op een adder trakteren. Hoewel een gedeelte van de groep vanwege de tijdsdruk al op weg is naar Venhof lopen de meeste deelnemers nog een stukje verder. Frank is intussen verdwenen tussen de gagelstruiken en ja hoor, hij verschijnt uit het struweel met een knaap van een adder tussen zijn gehandschoende handen. De adder is dan ook geen diertje om met blote handen aan te pakken. Het was een echte apotheose van een mooie tocht. Frank heeft al vertellend de adder van alle kanten laten zien. Het is een flink exemplaar van meer dan 50 cm. Dat werd ter plekke gemeten. Zo hebben we geleerd dat adders herkenbaar zijn aan het

kopschild dat bij iedere adder anders is. De adder is levendbarend en het vrouwtje eet niets als ze in verwachting is. Adders zijn sowieso experts in het omgaan met hun energie en worden geholpen door een zeer zuinige en effectieve stofwisseling. Een volwassen adder heeft per jaar voldoende aan 6 tot 8 prooidieren. De adder heeft een duidelijke driehoekige kop, een zigzagtekening op zijn lijf en verticale pupillen.

Terug bij Venhof danken we Frank voor zijn geweldige excursie. Hij ontving terecht de complimenten en het applaus van de dankbare deelnemers. Zij hebben de “Grote Drie” van de Meinweg ontmoet: gladde slang, zandhagedis en adder. Een groots avontuur.

Foto's zijn van de schrijver

Even voorstellen: Ron de Cock

Ik ben Ron De Cock, 68 jaar jong, en de nieuwe afdelingssecretaris van het IVN afdeling Roermond e.o. Ik ben geboren en getogen in Den Haag en sinds eind negentiger jaren woonachtig in Haelen.

Vanaf midden jaren tachtig ben ik lid van het IVN, maar nooit 'echt' actief geweest in de vereniging. Wel ben ik politiek actief geweest in D66, GroenLinks en Water Natuurlijk, o.a. in afdelings- en regiobesturen. Voor D66 was ik ca. 10 jaar raadslid in Woerden en in Leudal ben ik namens Progressief Leudal vele jaren burgerlid van de commissie Sociaal en een jaar raadslid geweest.

In Woerden was ik –op persoonlijke titel– vier jaar voorzitter van de gemeentelijke werkgroep natuur- en milieueducatie. Deze werkgroep bestond uit vertegenwoordigers van de groene verenigingen, waaronder het IVN en KNNV, het onderwijs en de gemeentelijke medewerkster natuur- en milieueducatie. Doel van de werkgroep was het ontwikkelen en coördineren van programma's en activiteiten voor het basisonderwijs.

In Leudal ben ik sinds ik in Haelen woon lid van de Studiegroep Leudal. Ik heb mij daar met name bezig gehouden met de registratie van het streekmuseum en heb de eerste, simpele website voor het Bezoekerscentrum opgezet.

Ik heb altijd gezegd dat ik na mijn pensionering schaaps-

herder of vrijwilliger bij een dierenambulance wilde worden. Het is het laatste geworden. Vanaf 2019 ben ik vrijwilliger bij de Dierenambulance Midden-Limburg.

Bij veel vrijwilligersorganisaties willen mensen best actief zijn, maar liever niet als bestuurslid. Maar er zijn ook bestuursleden nodig om een organisatie draaiende te houden. Met mijn opgedane ervaring in diverse besturen wil ik als afdelingssecretaris een bijdrage leveren aan het ondersteunen van de activiteiten van het IVN Roermond e.o.

Beste IVN lid,

Dit jaar kunnen wij gelukkig weer een middag organiseren voor **nieuwe leden**. Een mooie gelegenheid om kennis te maken met IVN Roermond e.o. Ook de coördinatoren van de verschillende werkgroepen zullen zoveel mogelijk aanwezig zijn.

Na een korte inleiding over IVN Roermond maken wij een wandeling over het Elisabethpad, dat op initiatief van IVN Roermond tot stand is gekomen. Dit zal verzorgd en begeleid worden door René Horsten, die één van de initiatiefnemers was. Tijdens de wandeling is er ook gelegenheid om vragen te stellen aan bestuur en coördinatoren. Wij sluiten deze middag af met een drankje.

Wij verwachten u op **zaterdag 15 oktober in het Pesthuisje**, gelegen in de tuin (het terrein) van Zorgcentrum St. Elisabeth, St. Elisabethsdreef 1, 6081 NS Haelen. De aanvang is om 14.00 uur met een inloop vanaf 13.30 uur. Einde 17.00 uur.

Graag opgeven voor deze middag via secretariaat@ivnroermond.nl.

Met vriendelijke groeten,
Peter Kessing, voorzitter

Lid worden?

IVN Roermond e.o. is een actieve afdeling met ongeveer 280 leden. Onze opgeleide natuurgidsen organiseren excursies en wandelingen in de prachtige natuurgebieden om ons heen. Daarnaast geven we workshops en cursussen over de natuur in het algemeen en specifiek over planten, insecten, vogels, het landschap, paddenstoelen en nog veel meer. De meeste van deze activiteiten zijn voor leden helemaal gratis! Zoekt u verdere verdieping?

Neem dan deel aan één of meerdere van onze werkgroepen. Wij hebben bijvoorbeeld een actieve foto-, vogel-, heide- en plantenwerkgroep. En voor volwassenen met een verstandelijke beperking hebben wij een speciale groep, de Speurneuzen, die onder begeleiding elke maand een wandeling maakt.

Voor het aanmelden van een nieuw lid kijkt u op www.ivnroermond.nl.

En hier volgt een mening.....

Door Frans Hendriks

O jee, en weer is het raak. Nu niet alleen een oorlog in het oostelijke Europa maar een stevig conflict in eigen land: de stikstof-crisis. Door sommigen een oorlog genoemd. De overheid wordt gedwongen, met een rechtszaak in het vooruitzicht, te voldoen aan beperkingen van de uitstoot van stikstof. Als we dit horen moeten we onwillekeurig denken aan hetzelfde thema dertig jaar, twintig jaar, tien jaar geleden. Er is niets veranderd en nu de rechter zeer waarschijnlijk de overheid gaat dwingen te voldoen aan eigen en Europese afspraken, komt er dwang ter sprake. Zeker nu de laatste dagen bekend is geworden dat er een rapport van de Verenigde Naties verschijnt waaruit blijkt dat de normen in ons land nóg sterker overschreden worden dan we al wisten en waarvan de oorzaak voornamelijk ligt in de wijze waarop landbouw bedreven wordt.

Er gaat een beroepsgroep getroffen worden: de boeren. Een groep hard werkende mensen die door overheids- en financieel beleid in de jaren zestig en zeventig almaar gedwongen werd aan schaalvergroting te doen. En daarna hield het niet op. Ze zouden en moesten zich steeds weer aanpassen aan veranderende regels. Intussen werd het 'boeren' een industrie en belangrijk exportproduct. Als we ons realiseren dat door de agrarische sector producten op de markt komen waarvan tussen de zestig en tachtig procent uitgevoerd wordt en dat we ná de Verenigde Staten van Amerika (ca. 240 x zo groot) wereldwijd op de tweede plek staan van voedsel exporterende landen....., dan krab je je wel even achter de oren. Een succesverhaal dus. Maar het heeft z'n keerzijde en dat is al jaren bekend.

Toen er gas gevonden werd, de kledingproductie goedkoper werd in Aziatische landen en toen de metaalindustrie in eigen land niet meer rendabel bleek, werden hele beroepsgroepen op straat gezet. Toen de WAO geminimaliseerd werd en zieke mensen ineens hun rechten werden afgenomen, kwamen velen in een vertrouwenscrisis door het optreden van de overheid. De gevolgen zijn bekend en de sluipende, indirecte gevolgen laten zich nog altijd voelen door slechtere gezondheid en minder levensverwachting in bijvoorbeeld de mijnstreek. Grote groepen werden afhankelijk van uitkeringen en van hoe de economie zich zou ontwikkelen.

Er wordt nu een beroepsgroep aangesproken op een maatschappelijk probleem en verantwoordelijkheid dat al jaren bekend is maar die komt niet in de uitkering. Men wordt uitgekocht. De 'stopperregeling', en dat is beslist géén bijstand.

De natuur wordt in toenemende mate een onvrij, in een keurslijf gedwongen gegeven. Daar heeft iemand als staatssecretaris Kees Bleker (voorheen CDA en nu de weg volgend van de klimaatontkenners van het FvD) stevig voor gezorgd. Tijdens zijn bewind is het de boeren voorgehouden dat zij niets te vrezen hadden. Dit was echter een flagrante leugen. En met stapjes werden zij weer meer afhankelijk van geldschieters, de leveranciers en verwerkers van hun producten.

Als IVN-ers, en natuurlijk andere mensen die de flora en fauna in de vrij te besteden ruimte een warm hart toedragen, moeten we al jaren met lede ogen aanzien hoe er met onze natuur omgesprongen wordt. Hoe voedselarme grond haar natuurlijke begroeiing kwijtraakt (zandblauwtje, stekelbrem, liggend walstro enz.) en in beslag genomen wordt door stikstofminnende soorten (grote brandnetel, berenklauw, fluitenkruid, look zonder look enz.). Hoe ons landschap fataal verandert in bruikbare omgeving, maar dan in economische betekenis. Vertelden we veertig jaar geleden al niet dat op de zandige stuifduinen in het Midden-Limburgse landschap echt geen brandnetel en braam zouden moeten voorkomen? En nu....? Het is niet anders. Nee, nog erger.

Een aantal planten die thuis zijn op de zandgronden. Uit 'Wilde Planten', Westhoff e.a., Ver. Natuurmonumenten 1973, dl. 3

Het is niet mijn bedoeling om iemand de zwarte piet toe te spelen en hoop eigenlijk alleen maar dat een mening tot nadenken mag leiden. Wat hebben we eraan om de aanval te kiezen in plaats van naar de argumenten rondom het bestaan van een groot maatschappelijk probleem te kijken en daarin verantwoordelijkheid te nemen.

Een onrustige wereld waarin de aandacht van ons IVN-ers voor educatie en respect voor mens, plant en dier klein lijkt maar groots is door het wezenlijke gegeven van het bewaken van onze bestaansgrond: de natuur waarvan wij onderdeel en zijn.

De heivlinder houdt niet van stikstof

Onderstaande tekst is een deel van een artikel wat is verschenen in het blad van de Vlinderstichting. De volledige tekst inclusief bijbehorende afbeeldingen vindt u op de pagina Lezenswaardig op de website van IVN Roermond e.o.

Door Chris van Swaay (De Vlinderstichting)
en Martin Poot (CBS)

De heivlinder kent in Nederland twee verspreidingskernen: op de drogere heidevelden op de zandgronden, en in de droge delen van de duinen langs de hele kust, van Cadzand tot Rottum. Al jaren weten we dat de heivlinder achteruitgaat. Vooral in het binnenland zijn flinke klappen gevallen.

In dit artikel bekijken we in wat meer detail naar de stikstofdepositie. Ondanks dat de bronnen van stikstof tientallen kilometers van de heide verwijderd kunnen zijn, leidt de neerdalende stikstof tot veel ongewenste effecten (WNF, 2020): stikstofverbindingen belanden op de bodem en gaan daar chemische reacties aan; dat heeft een vermestend en verzurend effect. De vegetatie reageert daarop en uiteindelijk worden ook onze heivlinders getroffen. De vegetatie wordt soortenarmer, waarbij waardplanten voor rupsen verdwijnen. Daarnaast kan de samenstelling en daarmee de eetbaarheid van de planten voor de rupsen veranderen, zoals bij de bruine vuurvlinder al is aangetoond dat veel stikstofdepositie leidt tot een hogere sterfte onder de rupsen (Fischer & Fiedler, 2000; Kurze et al., 2017). Dit zou ook bij de heivlinder kunnen spelen. In het binnenland is de heivlinder veel meer achteruitgegaan dan in de duinen, al is de situatie aan de kust met de minste stikstofaanvoer ook zeker niet goed. In de duinen is er niet veel verschil tussen de duinen van het vasteland en de duinen van de Waddeneilanden (hier de laagste stikstofwaarden). Op de heidevelden in het binnenland is de heivlinder de laatste jaren met name in Zuid- en Noord-Nederland flink achteruitgegaan, en in de laatste twee jaar zijn er daar nog nauwelijks heivlinders geteld. In Midden-Nederland valt het nog mee, al is de situatie daar nog steeds slechter dan in de duinen.

Stikstofdepositie

Kijken we naar de stikstofdepositie op de routes waar ooit heivlinders gezien zijn dan zien we dat de stikstofdepositie op de Waddeneilanden het laagst is. In de vastelands-

duinen is het meer, en op de heidevelden van Zuid-Nederland het hoogst. Overigens ook altijd meer dan de zogenaamde Kritische Depositiewaarde voor stikstof (de waarde waaronder de vegetatie geen negatieve invloed ondervindt van de stikstofdepositie volgens Van Dobben & Van Hinsberg, 2008): die is in de duinen afhankelijk van de vegetatie 11-17 kg/ha/jaar en op droge heide 15 kg/ha/jaar. Vooral de waarde op heide wordt fors overschreden, het meest in Zuid-Nederland. De trend is ook in de duinen het minst negatief (de soort is het minst achteruitgegaan) en in Zuid-Nederland het slechtst. Maar ook opvallend: ook Midden-Nederland heeft te maken met een flink hoge stikstofdepositie (vooral uit de Gelderse Vallei en de Achterhoek en Twente), maar de trend is toch minder negatief.

Grootste heidevelden

Zou er nog iets meer spelen? Kijken we naar de grootte van populaties dan zien we dat vooral in Midden-Nederland op de Veluwe de grootste populaties voorkomen: daar liggen de grootste heidevelden van Nederland. Ook in de duinen zijn de populaties groot: je kunt de duinen bijna zien als één langgerekt leefgebied voor de heivlinder. Maar juist in Zuid- en Noord-Nederland zijn de populaties gemiddeld veel kleiner (5-10 km² tegen 15 km² in Midden-Nederland). In grote populaties is de kans dat een soort zich succesvol herstelt na een klap veel groter – hij overleeft altijd wel ergens.

Is er nog toekomst voor de heivlinder?

Samenvattend lijkt het erop of de heivlinder overal achteruitgaat, maar het meest in het binnenland waar de overschrijding van de stikstofdepositie het hoogst is. Op de heidevelden van Midden-Nederland is ook een forse stikstofdepositie (en die is ook veel te hoog), maar wellicht dat de grootte van de heidevelden daar de soort net wat meer overlevingskansen biedt. Vooral in het binnenland lijkt het belangrijk dat de stikstofdepositie omlaag gaat. Daarbij hebben grote populaties meer kans te overleven dan kleine. Daarin kan een goed beheer van de heidevelden een rol spelen, zolang de bron niet vermindert. In de duinen lijkt de situatie minder slecht, maar ook hier is de trend negatief. Ook hier is de stikstofdepositie gewoon te hoog.

De afvaltrap

Door Huug Stam

In het kader van het project “Afval bestaat niet” heeft de Milieugroep Roermond de afvaltrap ontwikkeld.

Indien je de aankoop van een product overweegt, neem je een aantal besluiten. Heb je het wel echt nodig? Belangrijke criteria zijn kwaliteit, prijs-kwaliteitverhouding, duurzaamheid in het algemeen, beschikbaarheid in de nabije regio, eventuele garantie, gebruiksgemak en de mogelijkheid om het te repareren. Tenslotte maak je een keuze en besluit je tot aankoop.

Waar koop je het product?

In Roermond heb je de mogelijkheid om te gaan winkelen bij Het Goed, Emmaus of Vincentius met een divers aanbod van gebruikte goederen. De producten die je zelf ge-

bruikt hebt, kun je hier ook inleveren. Daarnaast zijn er uiteraard de gebruikelijke winkels en bestaat de mogelijkheid tot online-aankopen. Het laatste gaat vaak gepaard met overmatig gebruik van verpakkingen. Dit wringt, zeker omdat een tekort aan karton is ontstaan.

Gedurende het gebruik van het product hanteer je dit met zorg, waardoor een lange levensduur min of meer verzekerd is. Indien nodig en mogelijk laat je het product repareren.

Wanneer het einde van de levensduur van het product bereikt is, pas je hergebruik toe, met name via statiegeld, en ga je over tot het tweede gebruik of upcycling. Voor het laatste zijn zelfs aparte bedrijven opgericht die hier hun verdienmodel van hebben gemaakt.

De allerlaatste fase betreft het op een verantwoorde wijze afstand doen van het afval. Dit doe je in de PMD-zak, de huiscontainers voor gft- en restafval of breng je naar de wijkcontainers en Milieustraat. Het oud papier bestem je uiteraard voor de ophaaldienst.

Het is een groot verschil of het product een bepaald gebruiksartikel of een voedingsmiddel betreft. In beide gevallen geldt echter dat je de aankoop zorgvuldig voorbereidt.

Het gekozen voorbeeld, zie ook de bijgevoegde foto, bestaat uit een fritesmaaltijd. Ga je hiervoor naar de snackbar om de hoek of bereid je thuis zelfs de frites?

Niet alle keuzes zijn eenvoudig te maken. Consumentenorganisaties kunnen daarbij behulpzaam zijn. Een goed voorbeeld is Milieu Centraal, een digitale gids die over een breed scala aan onderwerpen goede informatie verstrekt.

Beleef de natuur

Meer weten over de Energietransitie?

Speel het We Energy Game op 9 november

Deze avond besteedt onze IVN-afdeling Roermond e.o. op speelse wijze aandacht aan het hoe en waarom van de energietransitie en de ontwikkelingen op dat vlak in Midden Limburg. Een belangrijk onderdeel van de avond vormt het spelen van de “We-Energy game”. Door het spelen van dit spel worden deelnemers zich bewust van de opgave en complexiteit van de energietransitie. Het spel wordt ingeleid door een korte presentatie over de Regionale Energiestrategie (RES) Noord- en Midden-Limburg 1.0 en de huidige stand van zaken. Deze RES is in 2021 door de gemeenteraden van de gemeenten in dit gebied is vastgesteld en geeft richting aan de energietransitie qua energiebesparing en duurzame energieopwekking.

Wijkgebouw Tegelarijveld, Schepen van Hertefeltstraat 26A, 6042 XW Roermond, 9 november om 19.30 u.

Er is capaciteit voor maximaal 24 deelnemers.

Om die reden is vooraf aanmelden verplicht via: janne.opmeer@hetnet.nl

INDIEN ONBESTELBAAR: MORTEL 31, 6088 AH ROGGELO.

Beleef de natuur

Heksenboter, foto Marieke Michels

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen, neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Huub Loete, 06-14189335 /

Coen Cox, 06-52862791

vogelwerkgroep@ivnroermond.nl

Werkgroep Planten

Willemiek van Deutekom, 06-20903490 (regio oost)

Hermien Hendrikx, 06-13015190 (regio oost/west)

Natuurclub De Speurneuzen

Sjoerd van der Schuit, 0475-302733

speurneuzen@ivnroermond.nl

Vlinderwerkgroep

René Horsten, 06-22468910

vlinderwerkgroep@ivnroermond.nl

Heidewerkgroep

Hermien Hendrikx, 06-13015190

hermienhendrikx@hotmail.com

Jeugdwerkgroep

jeugdwerkgroep@ivnroermond.nl

Fotowerkgroep

fotowerkgroep@ivnroermond.nl

Werkgroep Amfibieën en Reptielen

René Horsten, Hermien Hendrikx; zie hierboven

Zoogdierwerkgroep

Joost Geraets,

Marieke van den Ende, 06-46522105

zoogdierwerkgroep@ivnroermond.nl

meer genieten van het wandelen

Geniet meer van het struinen,
wandelen en excursies in de natuur
met de juiste wandelschoenen
en wandelkleding

We hebben een
enorme keuze en
helpen je graag

Altijd
10% korting op
alle schoenen
en kleding

beleef de natuur!

Ton Notermans

wandelsport - outdoor - kamperen

Dr. Philipslaan 25-B - Roermond - T. 0475-420610 - tonnotermans.nl

Macrofaunawerkgroep

Ron Van Pol, 06-25012712

macrofauna@ivnroermond.nl

Excursieloket

Ruud Snijders, 06-24404802

excursies@ivnroermond.nl

Werkgroep Communicatie

Vacature

communicatie@ivnroermond.nl

Programmacommissie:

Paul Monod de Froideville, 06-15868414

programmacommissie@ivnroermond.nl

Vertrouwenspersoon

Rikie Verhagen, 0475-464767

rikie.verhagen@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje

Frans Hendrikx, 0475-503291

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Fotomaster: fotomaster@ivnroermond.nl